

Aanpak NSE 2019

SK123 18.0283

Inleiding

In het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming (Avg) is in juli 2018 een tijdelijke adviesgroep van start gegaan (naast de formele werkgroep NSE) om de NSE 2019 voor te bereiden. De Avg dwingt tot het opnieuw bekijken van de privacy van de student en de waarde van de NSE als onderzoek. Hieruit is een ingewikkeld traject doorlopen waarin juridische discussies zijn gevoerd met Functionarissen Gegevensbescherming (FG) van onderwijsinstellingen, kwaliteitszorgmedewerkers die hun analyses op de NSE willen kunnen blijven doen en de studenten. Dit document beschrijft het besluit voor de uitvoering van de NSE 2019. Bijlage 1 bevat een beschrijving van het doorlopen proces inclusief de implicaties van dit besluit.

Besluit werkwijze NSE 2019

Respecterende de doelstellingen van de NSE, de visie van de FG's van onderwijsinstellingen en de kwaliteitszorgmedewerkers, de studentenorganisaties en het Deskundigenpanel heeft Studiekeuze123 onderstaand besluit genomen.

1. De verplichte aan te leveren set van gegevens voor deelname aan de NSE wordt beperkt conform het voorstel van de FG's van een meerderheid van de universiteiten (bij de hogescholen leken de meningen verdeeld): instellings-emailadres van de student, naam instelling en taal (Nederlands, Engels, Duits) t.b.v. de uitnodigings tekst naar studenten. Dit stelt alle betrokken partijen van de NSE voor een uitdaging. **Afhankelijk van de reacties van de FG's en adviesgroep d.d. 15 oktober 2018 over de minimale set, zal SK123 deze set uitbreiden met de naam van de opleiding ten behoeve van de betrouwbaarheid van de NSE-resultaten.** Zie gevolg XIII in bijlage 1.
2. Aan studenten wordt de mogelijkheid geboden om niet-herleidbaar voor instellingen aan de NSE 2019 mee te doen. Vanuit de brede doelstelling acht Studiekeuze123 het van belang dat alle studenten moeten kunnen deelnemen aan de NSE. Hiermee wordt het advies dat Studiekeuze123 heeft ontvangen vanuit het kwaliteitsoogpunt van de enquête van het onafhankelijke Deskundigenpanel, opgevolgd. Hiermee wordt tevens tegemoetgekomen aan de wens van de studenten en een meerderheid van de particuliere instellingen, echter niet aan de wens van de meeste bekostigde instellingen. De instellingen ontvangen net als in 2018 van de studenten die niet herleidbaar deelnemen, minder informatie terug vergeleken met de werkwijze tot en met de NSE 2017.
3. Gegevens die eerder vooraf werden aangeleverd door instellingen aan SK123 en *nodig zijn voor het doorlopen van verschillende routes* door de vragenlijst worden voortaan in de vragenlijst uitgevraagd. Het gaat o.a. om: welke opleiding volg je, volg je de opleiding voltijd, deeltijd of duaal? Volg je de opleiding in de vorm van afstandsonderwijs of niet?
4. Andere studentgegevens die niet langer vooraf geleverd worden door onderwijsinstellingen aan SK123 worden nieuw opgenomen in de NSE-vragenlijst, bijvoorbeeld of de student de opleiding als premaster of postmaster student volgt. De vragenlijst wordt hierdoor langer. In de bijlage is een beschrijving van de consequenties van de besluiten opgenomen.
5. Instellingen leverden afgelopen jaren al dan niet optioneel vooropleiding, geslacht en leeftijd van de studenten aan. Deze variabelen worden echter ook gevraagd aan het begin van de NSE-vragenlijst. Omdat de gegevens van instellingen betrouwbaarder werden geacht, werden op verzoek van kwaliteitsmedewerkers in de resultatenbestanden van de instellingen niet de ingevulde gegevens van

studenten opgenomen, maar de studentgegevens zoals aangeleverd door instellingen. Vanaf de NSE 2019 zullen van de studenten die herleidbaar participeren aan de NSE, de door de student ingevulde gegevens terug geleverd aan de onderwijsinstellingen t.b.v. kwaliteitszorg. Van studenten die niet-herleidbaar participeren aan de NSE worden deze gegevens niet terug geleverd, of in een vorm die niet herleidbaar is naar studenten in aggregaten.

6. Het blijft voor instellingen mogelijk om optioneel met een uniek koppelnummer van studenten aan de NSE 2019 mee te doen. Afgelopen jaren leverden deze instellingen het student-ID bij SK123 aan, onder een aanvullende overeenkomst. Het student-ID kan niet langer vooraf optioneel door instellingen worden aangeleverd. In plaats daarvan wordt het e-mailadres in de NSE 2019 het unieke persoonsgegeven waarmee de kwaliteitszorgmedewerker de NSE-resultaten intern kan koppelen aan andere gegevens, maar alleen voor de instelling die hiervoor kiest. Dit kan een instelling bij ondertekening van de geïntegreerde overeenkomst tot deelname en gegevensuitwisselingsovereenkomst (GUO) aangeven. De instellingen die afgelopen jaren participeerden met student-ID, of wensen dit komend jaar te doen, krijgen in plaats van het student-ID een bestand geleverd dat de e-mailadressen van de studenten en een enquête-ID bevat van die studenten die ervoor hebben gekozen herleidbaar aan de NSE te participeren. De studenten worden hierover geïnformeerd in de informed consent tekst.

7. De voorwaarde dat de instelling alleen kan participeren aan de NSE wanneer de gehele studentenpopulatie wordt aangeleverd, blijft ongewijzigd van kracht. Dit is mogelijk omdat alle instellingen naar verwachting 'gerechtvaardigd belang' als grondslag voor deelname kunnen hanteren conform het advies van de meerderheid van de FG's van universiteiten. Het benaderen van de totale studentenpopulatie is van belang t.b.v. de brede doelstelling van de NSE en de representativiteit en betrouwbaarheid van het landelijke onderzoek.

8. Het blijft voor instellingen mogelijk om instelling specifieke vragen op te laten nemen aan het einde van de NSE-vragenlijst.

9. De minimale verplichte set van aan te leveren gegevens door onderwijsinstellingen bevat geen labels. Instellingen gebruikten de afgelopen jaren labels om de NSE-resultaten per leerroutes of tracks te bepalen. Indien instellingen deelnemen aan de NSE met terug levering van het e-mailadres als direct koppelbaar gegeven, kunnen zij labels zelf verwerken binnen de instelling. Met deze keuze kunnen labels echter alleen gekoppeld worden aan de respons van studenten die herleidbaar aan de NSE meedoen. Studiekeuze123 streeft ernaar hier een oplossing voor te vinden.

Bijlage 1

Proces

De adviesgroep NSE 2019 – Avg is driemaal bijeengekomen. Philip Duthler van Duthler Associates geeft juridisch advies aan SK123 en bureau Argitek (Wouter Keller) geeft statistisch/methodologisch advies aan SK123. Bij de adviesgroep zijn, naast SK123, betrokken: Petra Pieck (VSNU), Denise Korthals Altes-Biemans (EUR), Artan Jacquet (UU), Wouter ter Haar (UvA), Judith Scheele (Vereniging Hogescholen), Cynthia de Gans (Inholland), Marloes Boterman (UU), Erik van den Beld (Saxion), Tom van den Brink (ISO), Annejet Lont (LSVb), Kaat Goderie (OCW), Renée Filius (UU), Han Werts (Radboud Universiteit) en Eveline van der Burgt (UvA).

Juridisch kader: informed consent, grondslag en inhoud van aan te leveren studentgegevens

De onderdelen die in de adviesgroep NSE 2019 AVG aan de orde zijn gekomen betreffen:

- de grondslag van onderwijsinstellingen voor de aanlevering van de studentgegevens aan Studiekeuze123 (gerechtvaardigd belang of toestemming van de student),
- de omvang van de aan te leveren studentgegevens door instellingen voor de uitvoering van de enquête,
- de integratie van de overeenkomst tot uitvoering van de NSE en de GUO tussen Studiekeuze123 en de onderwijsinstellingen,
- de formulering van de toestemmingsvraag aan de student voor verwerking van zijn gegevens. Twee mogelijke opties voor deelname zijn besproken: Optie 1: Studenten krijgen (net als de NSE 2018) de mogelijkheid om 'anoniem' richting de instelling aan de NSE mee te doen, d.w.z. hun achtergrondgegevens en NSE-antwoorden zijn bij terug levering door de onderwijsinstelling niet tot de persoon herleidbaar. Dit impliceert dat SK123 een geanonimiseerd bestand aan de instelling aanlevert. Ook in het sleutelbestand worden deze studenten niet opgenomen. Optie 2: Studenten worden geïnformeerd (informed consent) over het gebruik van hun achtergrondgegevens en NSE-resultaten door de onderwijsinstelling en SK123. De instellingsbestanden hoeven door SK123 dan niet voor de instelling geanonimiseerd te worden.

Deze bovengenoemde onderdelen raken en beïnvloeden elkaar. Op vrijdag 20 september jl. heeft SK123 een samenvatting opgesteld aan de adviesgroep Avg - NSE 2019 met een beschrijving van de diverse standpunten van de deelnemers uit de adviesgroep: vertegenwoordigers / medewerkers van bekostigde hogescholen en universiteiten, het beeld van FG's van universiteiten en studentenorganisaties.

Standpunt verschillende partijen over discussiepunten voor aanpak NSE2019

1. Grondslagdiscussie voor aanleveren gegevens

Standpunt adviesgroep

De vraag die zich in de adviesgroep aandeede was of de huidige aanlevering van e-mailadressen en achtergrondgegevens door de instellingen aan SK123 juridisch voldoet aan de Avg. SK123 is (op basis van juridisch advies) van mening dat gerechtvaardigd belang als grondslag kan dienen. Ook kan de verstrekking van de persoonsgegevens door de instelling aan SK123 beschouwd kan worden als een vorm van "verdere verwerking" in de zin van artikel 6 lid 4 van de Avg. FG's van de meerderheid van de universiteiten, vinden dat alleen de rechtsgrond 'toestemming van de student' hier passend is, tenzij de aan te leveren set gegevens wordt geminimaliseerd. Bij de FG's van hogescholen leken de meningen verdeeld. Instellingen zijn zelf verantwoordelijk zijn voor het vaststellen van de grondslag voor de aanlevering van gegevens (e-mailadressen en achtergrondgegevens) aan SK123 die nodig zijn voor de uitvoering van de NSE.

In navolging hierop heeft SK123 op vrijdag 28 september jl. een voorstel gestuurd aan de leden van de adviesgroep over een minimum aantal aan te leveren set studentgegevens nodig voor de uitvoering van de enquête.

Doel hiervan is:

- a. de hoeveelheid privacygevoelige gegevens (aan te leveren door instellingen) terug te brengen, om instellingen in de gelegenheid te stellen zich onderbouwd te kunnen beroepen op de grondslag 'gerechtvaardigd belang,'
- b. tegemoet te komen aan het voorstel en de behoeften van de kwaliteitszorg-medewerkers van onderwijsinstellingen door aanvullend (op basis van een door instellingen zelf vastgestelde grondslag) aan te leveren velden optioneel te maken. Hiermee kunnen de kwaliteitszorgmedewerkers door de antwoorden van de respondent hieraan te koppelen, analyses doen (voorbeeld: student-ID, vooropleiding waarmee de student is toegelaten tot de opleiding).

De door SK123 voorgestelde minimale set betreft de variabelen: instelling, opleiding, locatie, e-mailadres, geslacht, afstandsonderwijs en type student (pre-postmaster, regulier). Tegelijk met de voorgestelde minimale set is een concept informed consent tekst meegestuurd waarin studenten geïnformeerd worden over de aan te leveren gegevens en de verwerking ervan. Op 1 oktober jl. heeft SK123 een inhoudelijke reactie ontvangen van de VSNU namens de vertegenwoordigers van de hogescholen en universiteiten van de adviesgroep op de beschreven concept uitkomsten/conclusies. In deze reactie is opgenomen dat FG's van (een meerderheid van) de universiteiten vinden dat alleen de levering van e-mailadressen voor het stellen van de toestemmingsvraag en nodige informatie als taalvoorkeur en instelling mogelijk is op basis van gerechtvaardigd belang, maar de overige gegevens niet. De FG's van de hogescholen leken hierover een verdeeld beeld te geven.

Standpunt Landelijke Juristen Overleg (LJO)

Omdat in 2018 het Landelijke Juristen Overleg de destijds gehanteerde GUO mee opgesteld heeft, zijn zij ook in dit traject betrokken. Vertegenwoordigers van het LJO hebben tot begin sept 2018 bij SK123 aangegeven nog steeds uit te gaan van 'gerechtvaardigd belang' als grondslag. In een bijeenkomst van LJO op 21 sept jl. hebben zij vastgesteld graag eerst het advies van de adviesgroep af te wachten, alvorens inhoudelijk verder naar de GUO te kijken.

2. Deelname van studenten aan de NSE: wel/geen herleidbaarheid tot de persoon?

In de adviesgroep NSE is geopperd om studenten ten opzichte van de NSE 2018, niet langer de optie aan te bieden om 'anoniem' de NSE in te kunnen vullen v.w.b. terug levering aan de instelling. Deze wens leeft vooral onder instellingen vanwege het gebruik van de NSE-resultaten voor kwaliteitszorg. Gezien de NSE 2017 en eerdere jaren, zijn de kwaliteitszorgmedewerkers van onderwijsinstellingen uit de adviesgroep minder huiverig voor responsverlies.

Vanwege de mogelijke implicaties van deze optie, met name ook voor de brede doelstelling van de NSE (studiekeuze-informatie), heeft Studiekeuze123, parallel aan de vergaderingen van de adviesgroep, een peiling uitgezet onder alle stakeholders van Studiekeuze123. In een brief hierover aan de CvB's is het standpunt gevraagd van de instelling. De adviesgroep heeft hierop gereageerd dat zij degene zijn die de achterban raadplegen en informeren. De reactie van bestemde instellingen op de brief is opgenomen in het standpunt van de adviesgroep.

Standpunt bekostigde instellingen

De bekostigde onderwijsinstellingen uit de adviesgroep geven er de voorkeur aan om studenten alleen te laten participeren aan de NSE als zij direct of indirect herleidbaar zijn (dus niet-anoniem) waarbij de student hierover bij aanvang van de enquête wordt geïnformeerd.

Standpunt particuliere instellingen

De meerderheid van de particuliere instellingen hebben naar aanleiding van de brief van SK123 aan de CvB's richting SK123 de voorkeur uitgesproken dat anonieme deelname aan de NSE mogelijk moet zijn.

Standpunt studenten

Het ISO en de LSVb geven de voorkeur aan de optie waarbij studenten niet-herleidbaar voor de instelling (dus optie anoniem) kunnen deelnemen aan de enquête. Daarnaast vinden zij het belangrijk dat een deel van de achtergrondgegevens van de anonieme deelnemer (zonder mogelijke herleiding tot de persoon) worden terug geleverd aan de instelling t.b.v. kwaliteitszorgonderzoek. Argumenten hiervoor zijn de primaire functie van de NSE in het kader van studiekeuzevoorlichting en dat alle studenten uit principe de gelegenheid moeten krijgen de tevredenheid tot uiting te brengen, zowel anoniem als niet-anoniem.

Advies deskundigenpanel SK123

Het Deskundigenpanel adviseert eveneens om studenten de mogelijkheid te geven om niet-herleidbaar richting onderwijsinstelling (dus optie anoniem) aan de NSE mee te doen. Als argumenten noemen zij dat deze aanpak aansluit bij het doel van de NSE, het vergaren van studiekeuze-informatie, en de beste waarborgen biedt voor de representativiteit en betrouwbaarheid; met de kanttekening dat het op voorhand niet bekend is wat er met de respons zal gebeuren wanneer toch gekozen wordt voor de optie waarmee studenten te alle tijden direct of indirect herleidbaar door de instelling zullen zijn.

Gevolgen van het besluit:

- I. Er worden minder persoonsgegevens geleverd door instellingen aan SK123. Hierdoor is het inbreuk op de privacy van studenten ingeperkt en lopen zowel instellingen als SK123 minder risico's. Ook hoeft op dit punt minder toegelicht te worden in de informed consent tekst – toestemmingsvraag naar studenten. Dit betekent potentieel minder responsverlies.
- II. Studenten krijgen nog steeds de mogelijkheid anoniem naar de instelling mee te doen aan de enquête.
- III. De NSE verandert qua aanpak/vragenlijst. Dit kan effect hebben op de NSE-uitkomsten. Mogelijk ontstaat hierdoor ook een trendbreuk in de historische vergelijking van de resultaten.
- IV. Gfk dient een aanpassing te doen in de software om de enquête te kunnen laten draaien.
- V. De vragenlijst wordt langer, doordat meer variabelen moeten worden uitgevraagd omdat deze niet langer worden aangeleverd door de onderwijsinstelling. Deze variabelen zijn nodig voor het op de juiste wijze doorlopen van de vragenlijst.
- VI. Routing vindt plaats op basis van perceptie van de student en niet op basis van administratie instelling. Bijvoorbeeld afstandsonderwijs is nodig voor routing in de vragenlijst: die gaat op basis van de mening van de student en niet op basis van de administratie van de instelling.
- VII. Instellingen hebben niet langer de mogelijkheid om respons verhogende variabelen aan te leveren, zoals eerstejaars of ouderejaars student. Eerdere jaren paste Studiekeuze123 de uitnodigingstekst hierop aan, hetgeen respons bevorderend was.
- VIII. Omdat alleen op instellingsniveau alle e-mailadressen van studenten worden aangeleverd kan SK123 lastiger controleren of de instelling de gehele studentenpopulatie van alle opleidingen heeft aangeleverd. Dit blijft echter ongewijzigd de voorwaarde voor deelname aan de NSE.

- IX. SK123 ontvangt niet langer op persoonsniveau gegevens over het geslacht over de gehele studentenpopulatie van de instellingen. Deze gegevens zijn relevant t.b.v. de representativiteit van de resultaten van het onderzoek. SK123 gaat vragen of de instelling deze gegevens geaggregeerd kan aanleveren aan SK123.
- X. Instellingen kunnen niet langer participeren met labels zonder te participeren met terug levering van het e-mailadres van de student.
- XI. Voor kwaliteitszorgmedewerkers van onderwijsinstellingen wordt een nadeel dat de beveiliging op herleidbaarheid van studenten op het instellingsbestand iets strenger wordt ten opzichte van de NSE 2018. De beveiliging is nu gebaseerd om een minimum van 5 studenten in de *populatie*, dit is niet meer mogelijk vanwege het ontbreken van populatiegegevens (op het niveau van brin, Croho, brinvolgnr. en opleidingsvorm) van studenten die anoniem willen deelnemen. In plaats daarvan wordt een beveiliging van minimum 5 *respondenten* toegepast.
- XII. Afgelopen jaar leverden instellingen bij SK123 ook vooraf aan of het ging om een opleiding in afbouw. Dit gegeven kan niet langer worden aangeleverd en is een vraag die studenten niet kunnen beantwoorden. SK123 gaat na of dit gegeven op een andere manier te verkrijgen ten behoeve van opname in het openbaar benchmarkbestand en de studiekeuzedatabase.
- XIII. De meerderheid van de FG's van universiteiten (de FG's van hogescholen leken een verdeeld beeld te geven) pleiten voor beperking tot het aanleveren van de instellings-emailadressen, naam instelling en taal t.b.v. de uitnodigingstekst van de studentenpopulatie. Dit heeft SK123 in haar besluit overgenomen. Echter, hierin ontbreken de opleidingen waarvoor de studenten ingeschreven staan. De opleidingen kunnen bijv. in een drop-down menu worden aangeboden. **Het risico is groot dat studenten de officiële opleidingsnaam uit Croho niet herkennen. Idealiter leveren instellingen daarom ook minimaal per student de naam van de opleiding en locatie aan.** Dit komt ten goede aan 1. de kwaliteit betrouwbaarheid van de NSE-resultaten; 2. Het voorkomen van het risico dat de student die niet direct zijn opleiding herkent, direct stopt met het invullen van de vragenlijst, en 3. maakt het mogelijk dat SK123 van studenten die anoniem deelnemen ook de correcte en volledige opleidingsinformatie opneemt in de instellingsbestanden, het openbaar benchmarkbestand en de Studiekeuzedatabase. Omdat SK123 in haar besluit vooralsnog dit advies van de FG's over de minimale set volgt levert dit een risico op een lagere respons en vermindering van kwaliteit van de opgeleverde NSE-resultaten.